

Підлітковий вік характеризується виходом дитини на якісно нову соціальну позицію, пов'язану з пошуком свого місця в суспільстві: підліток починає інтенсивно рефлексувати на себе, на інших, на суспільство, інакше розставляються акценти -сім'я, школа, однолітки набувають нових значень і смислів.

Соціалізація в підлітковому віці:

- спілкування з друзями та іншими особами, що не є рідними;
- важливість стосунків з однолітками;
- формування соціальних груп;
- реалізація потреби соціальної значущості.

Підліток прагне зайняти своє місце в системі соціальних відносин, користуватися авторитетом у однолітків. Це прагнення можна назвати прагненням у придбанні якомога більш високого статусу в суспільстві, досягненні суспільного визнання.



Психологічним критерієм переходу від підліткового до юнацького віку є різка зміна внутрішньої позиції, зміна ставлення до майбутнього. Змінюється основна спрямованість особистості, яка тепер може позначатися як прагнення до майбутнього, визначення подальшого життєвого шляху, вибір професії.

Соціалізація у юнацькому віці:

- формування світогляду, свідомості, ставлення до оточуючих;
- розвиток соціальної компетентності;
- розвиток соціальної компетентності.

Основною формою діяльності продовжує залишатися освітня, хоча серйозну конкуренцію їй складають дозвольна діяльність та спілкування. На цьому етапі соціалізації відбувається вибір професії, способу досягнення кар'єри, шляхів побудови подальшого життя, що має вирішальне значення в процесі соціалізації.



**Донецький обласний палац
дитячої та юнацької творчості
Гуманітарно-науково-технічний відділ**



**Психологічний аспект
соціалізації особистості**

**Аліна АХАНКІНА,
керівник гуртка «Школа стійкості»**

Людина – соціальна істота. Але кожен із нас має індивідуально-психологічні особливості — неповторну своєрідність психіки кожної людини. Природною передумовою індивідуальних особливостей людини є передусім спадкові та природжені біологічні особливості будови та функцій організму. Дитина народжується з властивими їй конкретними задатками, на ґрунті яких за життя залежно від умов виховання розвиваються й формуються притаманні певному індивіду будова та функції організму, особистісне психічне буття.

Що розуміємо під психологічними особливостями?

Темперамент — характеризує динамічний бік психічних реакцій людини – її темп, швидкість, ритм, інтенсивність.

Характер — соціальна фізіологія особи, сукупність постійних індивідуально-психологічних якостей людини, які виявляються в її діяльності та суспільній поведінці, ставленні до колективу, до інших людей, до праці, навколишньої дійсності, об'єктів матеріального і духовного світу та до самої себе.

Здібності — індивідуально-психологічні особливості людини, які відповідають умовам успішного виконання тієї чи іншої діяльності, а саме — набуття знань, умінь і навичок та використання їх у праці.

Спрямованість – життєдіяльнісні установки, інтереси, переконання, світогляд, ідеали.

Психологічними особливостями, що визначають соціалізацію, є:

- залучення індивіда до діяльності;
- рівень розвитку самосвідомості людини;
- провідні інститути соціалізації, що здійснюють домінуючий вплив на процес становлення та розвитку індивіда на цій стадії;
- способи соціалізації (опосередковані провідною діяльністю стосунки з іншими людьми);
- соціально-психологічні механізми соціалізації.

Соціалізація особистості відбувається протягом усього життя людини. Але найбільш інтенсивно вона проявляється в:

- дошкільному віці;
- підлітковому віці;
- юнацькому віці.

Соціалізація на дошкільному віці:

- визначення та освоєння соціального простору і дистанції для коректної поведінки;
- орієнтація в просторі і подіях;
- у кожного малюка є особливий дорослий, спілкуванням з яким він дорожить найбільше;
- рольові ігри.

Важливо пам'ятати, що на кожному віковому етапі соціалізація дошкільника відбувається, головним чином, через гру. Саме тому постійно розробляються нові й удосконалюються вже існуючі методики розвитку, спрямовані на те, щоб подати інформацію в простій, доступній, ігровій формі - тобто тієї, яка буде цікава.



Соціалізація молодших школярів:

- соціальні і асоціальні почуття проявляються живо і безпосередньо;
- формується здатність до співпереживання – «безкорислива» емпатія, коли емоційний стан іншої людини не просто викликає у дитини те ж саме почуття, а є причиною виникнення інших почуттів — жалості, співчуття або радості за іншого;
- під впливом конкретних дій інтенсивно формуються моральні почуття (почуття товариства, відповідальності за колектив, обурення при несправедливості).

У молодшого школяра розвиваються мотиви, стимулюючі виникнення самолюбності, прагнення до самоствердження, змінюється здатність до довільної регуляції поведінки.